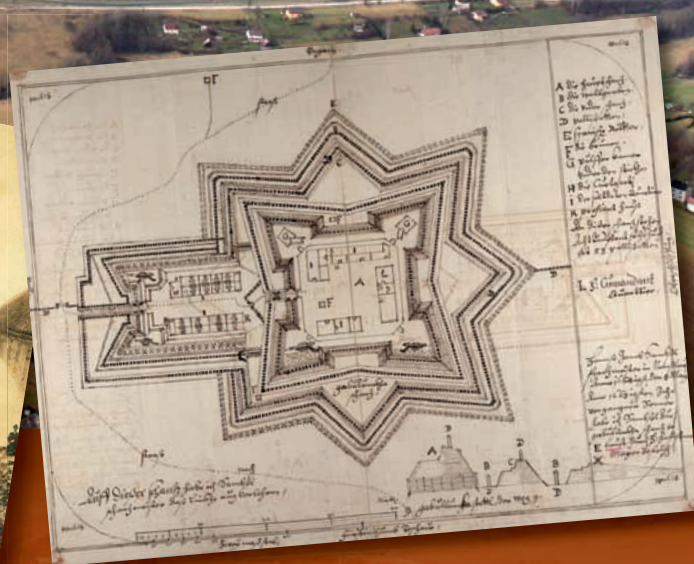

si Vás dovoluje pozvat na výstavu

Jablunkovský průsmyk – brána do Slezska

Slavnostní zahájení výstavy 18. října v 17 h

Výstava potrvá do 28. února 2013

Výstavní síň Muzea Těšínska v Jablunkově

Mariánské náměstí 14, 739 91 Jablunkov, tel.: 558 359 533, e-mail: jablunkov@muzeumct.cz

Otevřeno: po–pá 8–12 h, 12:30–16:30 h

Horské pásmo Karpat tvořilo přirozenou hranici oddělující historické země Koruny české, svatoštěpánské a polské. V severovýchodním oblouku Karpat se stýkaly hranice zemských celků Slezska, Horních Uher a Polska a nejpříhodnější místo přechodu hor probíhalo Jablunkovským průsmykem (550–605 m n. m.), který tak vytvářel pomyslnou bránu do Slezska. Cesta průsmykem spojující oblast Pováží s Poodřím byla využívána již od pravěku, z doby římské (0–400 NL) to dokládají nálezy mincí. Až do 16. století převládal vojenský význam průsmyku nad obchodním a zdejší cesta se stala živou spojnicí s výměnou zboží mezi Slezskem a Uhrami. K nejvýznamnějším obchodním artiklům patřilo slezské plátno, uherské víno, obilí, dobytek, avšak největší proslulost a název *měděná stezka* získala na konci 15. a v první polovině 16. století, kdy se zde transportovalo velké množství mědi ze středoslovenských dolů do Vratislavi a dále do celé Evropy.

Již od středověku byla věnována pozornost i obraně průsmyku a jeho předpolí před nepřátelskými vpády z Uher. Dokládá to řada drobných středověkých opevnění budovaných podél řeky Olzy a na nich nalezená militária. Svou nejvýznamnější vojenskou roli sehrál průsmyk a opevnění slezské hranice v raném novověku, zejména v 17. století. Hlavním zdrojem ohrožení se stala expanze Osmanské říše do Uher a četná uherská protihabsburská stavovská povstání, v 18. století nahrazená pruským nebezpečím. Pevnostní systém budovaný a rozšiřovaný od 16. do 19. století se však osvědčil a dokázal během několikerého přímého ohrožení uchránit Slezsko od vpádu nepřátel.

Svůj komunikační význam neztratil Jablunkovský průsmyk ani v pozdější době. Dokládá to Košicko-bohumínská dráha, páteřní západovýchodní železniční trasa Rakousko-Uherska a později i Československa, budovaná v letech 1867–1872, která průsmyk překonávala dvěma tunely. Výrazným způsobem přispěla k rozvoji průmyslu a spolu se silniční dopravou představuje do současnosti nejdůležitější spojnicí nákladní i osobní dopravy.

Výše uvedené dokládají dochované předměty zapůjčené z českých, polských a slovenských muzeí. Mezi exponáty najdeme antické mince, středověká a raně novověká militária nebo kolekci nálezů ze šancí (kachle, dýmky). Na nich můžeme sledovat proměny funkce Jablunkovského průsmyku a jeho předpolí, jak se vyvíjela v průběhu staletí v závislosti na společenských, hospodářských a politických změnách.

Mgr. Martin Krůl

